

การประเมินนโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการเอสเอ็มอี ในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน*

EVALUATION OF POLICIES TO PROMOTE SME ENTREPRENEURS IN THE ERA OF THE SHARING ECONOMY

รัตนประภา ดิศวัฒน์

Rattanaprapa Disavatana

ลิบแสน รีสอร์ท แอนด์ สปา เชียงใหม่

Sibsan Resort and Spa Maetang, Chiangmai

Corresponding Author E-mail: saowanee.mcu@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาการประเมินนโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เอสเอ็มอี) ในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน โดยใช้การทบทวนวรรณกรรมแบบบูรณาการ การศึกษาพบว่า การประเมินนโยบายเอสเอ็มอีในยุคปัจจุบันต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบธุรกิจที่เน้นการแบ่งปันทรัพยากร การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การประเมินที่มีประสิทธิภาพควรใช้ตัวชี้วัดที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งมีการปรับปรุงกระบวนการประเมินให้สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากรอบการประเมินนโยบายเอสเอ็มอีที่เหมาะสมกับบริบทของเศรษฐกิจไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

คำสำคัญ: การประเมิน; นโยบาย; ผู้ประกอบการ; วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม; เศรษฐกิจ; แห่งการแบ่งปัน

Abstract

This academic article aimed to study the evaluation of policies promoting SMEs in the sharing economy era by using an integrated literature review. The study was found that the evaluation of SME policies in the current era must take into account the changes in business models that emphasize resource sharing, the use of digital technology, and the creation of

*Received May 31, 2025; Revised September 15, 2025; Accepted October 1, 2025

collaborative networks. An effective evaluation should use a variety of indicators covering economic, social, and environmental dimensions, and improve the evaluation process to be consistent with the development trends of the sharing economy. The results of the study can be used as a guideline for developing an SME policy evaluation framework that is appropriate for the context of the Thai economy and the Southeast Asian region.

Keywords: Evaluation; Policy; Entrepreneurship; Small and Medium Enterprises (SMEs); Economy; Sharing

บทนำ

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่รวดเร็ว วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาที่เอสเอ็มอีมีบทบาทสำคัญในการสร้างงาน การกระจายรายได้ และการพัฒนาท้องถิ่น นโยบายส่งเสริมเอสเอ็มอีจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญของรัฐบาลในการสนับสนุนการเจริญเติบโตของภาคธุรกิจขนาดเล็กและกลาง

ในทศวรรษที่ผ่านมา การเกิดขึ้นของเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน (Sharing Economy) ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม รูปแบบธุรกิจใหม่ที่เน้นการแบ่งปันทรัพยากร การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นตัวกลาง และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ใช้บริการ ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคและการผลิต ส่งผลให้เกิดโอกาสและความท้าทายใหม่สำหรับผู้ประกอบการ SMEs (Scriven, 1991)

การประเมินนโยบายส่งเสริมเอสเอ็มอีในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันจึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและความซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากต้องคำนึงถึงปัจจัยใหม่ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจ รูปแบบธุรกิจ และเทคโนโลยี การประเมินที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการปรับปรุงวิธีการและเครื่องมือประเมินให้สอดคล้องกับบริบทใหม่ (Chen, 2015)

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาแนวทางการประเมินนโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการเอสเอ็มอีในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับความท้าทายและโอกาสในการประเมินนโยบายในบริบทใหม่ และเสนอแนวทางการพัฒนากอบการประเมินที่เหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

การประเมิน (Evaluation) เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการตัดสินใจเชิงนโยบายและการจัดการภาครัฐ Rossi et al. (2004) ให้นิยามการประเมินว่าเป็นการใช้วิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์อย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของโปรแกรมหรือนโยบายการแทรกแซงทางสังคม การประเมินมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการปรับปรุงโปรแกรม การตัดสินใจเกี่ยวกับการขยายหรือยุติโปรแกรม และการเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคม การประเมินนโยบายสาธารณะสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภทตามจุดประสงค์และเวลาในการดำเนินการ (Scriven, 1991) แบ่งการประเมินออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ การประเมินเพื่อการพัฒนา (Formative Evaluation) และการประเมินเพื่อการตัดสินใจ (Summative Evaluation) การประเมินเพื่อการพัฒนาเป็นการประเมินที่ทำระหว่างการดำเนินโปรแกรมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน ในขณะที่การประเมินเพื่อการตัดสินใจเป็นการประเมินที่ทำหลังจากการดำเนินโปรแกรมเสร็จสิ้นเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับความคุ้มค่าและประสิทธิผลของโปรแกรม

แนวคิดการประเมินเชิงทฤษฎี (Theory-Driven Evaluation) ที่เน้นความสำคัญของการสร้างทฤษฎีหรือแบบจำลองเชิงสาเหตุเพื่ออธิบายว่าโปรแกรมจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร แนวคิดนี้ช่วยให้การประเมินมีความชัดเจนในเชิงเหตุผลและสามารถระบุปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโปรแกรมได้อย่างเป็นระบบ (Chen, 2015) นอกจากนี้ การประเมินในยุคปัจจุบันยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) (Fetterman, 2001) เสนอแนวคิดการประเมินโดยการเสริมพลัง (Empowerment Evaluation) ที่เน้นการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีบทบาทในการออกแบบดำเนินการ และใช้ผลการประเมิน แนวคิดนี้ช่วยเสริมสร้างความเป็นเจ้าของและความยั่งยืนของการประเมิน

ดังนั้น การประเมินนโยบายในบริบทของการส่งเสริมผู้ประกอบการเอสเอ็มอีต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของธุรกิจขนาดเล็กและกลาง ความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายและความซับซ้อนของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจ ดังนั้น การประเมินจึงควรใช้วิธีการประเมินแบบผสมผสาน (Mixed Methods Evaluation) ที่รวมทั้งการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการเอสเอ็มอี

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เอสเอ็มอี) มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก Beck et al. (2005) ชี้ให้เห็นว่า เอสเอ็มอีมีส่วนสำคัญในการ

สร้างการจ้างงาน การกระจายรายได้ และการส่งเสริมนวัตกรรม โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาที่เอสเอ็มอีมักประกอบด้วยสัดส่วนที่สูงของกิจการทั้งหมดในเศรษฐกิจ

การกำหนดนิยามของเอสเอ็มอีแตกต่างกันไปตามประเทศและบริษัท โดยทั่วไปแล้วจะใช้เกณฑ์จำนวนพนักงาน รายได้ หรือมูลค่าสินทรัพย์เป็นตัวกำหนด สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ของไทยกำหนดนิยามเอสเอ็มอีโดยแบ่งตามประเภทกิจการ ได้แก่ การผลิต การค้าส่ง การค้าปลีก และการให้บริการ โดยใช้เกณฑ์จำนวนพนักงานและยอดขายเป็นตัวกำหนด

นโยบายส่งเสริมเอสเอ็มอีมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแก้ไขความล้มเหลวของตลาด (Market Failure) ที่เอสเอ็มอีต้องเผชิญ (Storey, 2000) ระบุว่าเอสเอ็มอีมักประสบปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การขาดแคลนทักษะการจัดการ การเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเข้าถึงตลาด และการขาดข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น นโยบายส่งเสริมจึงมุ่งเน้นการให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือเอสเอ็มอีให้สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Lundström & Stevenson (2005) จำแนกนโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการออกเป็น 6 ประเภทหลัก ได้แก่ นโยบายส่งเสริมวัฒนธรรมผู้ประกอบการ นโยบายการศึกษาด้านการเป็นผู้ประกอบการ นโยบายลดอุปสรรคในการเริ่มต้นธุรกิจ นโยบายสนับสนุนการเริ่มต้นธุรกิจ นโยบายสนับสนุนการเจริญเติบโตของธุรกิจ และนโยบายสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ

การดำเนินนโยบายส่งเสริมเอสเอ็มอีสามารถใช้เครื่องมือที่หลากหลาย รวมถึงการสนับสนุนทางการเงิน การให้คำปรึกษาและพัฒนาทักษะ การส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยี การสร้างเครือข่ายและการเชื่อมโยงธุรกิจ การปรับปรุงกฎระเบียบ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ การออกแบบนโยบายส่งเสริมเอสเอ็มอีควรคำนึงถึงความหลากหลายของเอสเอ็มอี ความต้องการที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงของวงจรชีวิตธุรกิจ และบริบทของระบบนิเวศผู้ประกอบการ (Organisation for Economic Co-operation and Development, 2019)

ความท้าทายในการดำเนินนโยบายส่งเสริมเอสเอ็มอีรวมถึงการประสานงานระหว่างหน่วยงาน การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผล และการปรับปรุงนโยบายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (Smallbone & Welter, 2001) เน้นความสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจโดยรวม แทนที่จะเน้นเพียงการสนับสนุนเฉพาะกิจการ

ดังนั้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เอสเอ็มอี) มีบทบาทสำคัญในการสร้างการจ้างงาน การกระจายรายได้ และส่งเสริมนวัตกรรม โดยนโยบายส่งเสริมมุ่งแก้ไขความ

ล้มเหลวของตลาดที่ SMEs เผชิญ เช่น การเข้าถึงแหล่งเงินทุน ทักษะการจัดการ เทคโนโลยี และตลาด นโยบายประกอบด้วย 6 ประเภทหลัก ได้แก่ การส่งเสริมวัฒนธรรมผู้ประกอบการ การศึกษา การลดอุปสรรค การสนับสนุนการเริ่มต้นและเจริญเติบโต และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อธุรกิจ เครื่องมือดำเนินนโยบายรวมถึงการสนับสนุนทางการเงิน การพัฒนาทักษะ การส่งเสริมเทคโนโลยี และการสร้างเครือข่าย ความท้าทายสำคัญคือการประสานงานระหว่างหน่วยงาน การจัดสรรทรัพยากร และการปรับปรุงนโยบายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

แนวคิดเกี่ยวกับยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน

เศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน (Sharing Economy) เป็นปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วควบคู่ไปกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล (Sundararajan, 2016) ให้นิยามเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันว่าเป็นระบบเศรษฐกิจที่เน้นการแบ่งปันทรัพยากรที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์เต็มที่ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล โดยมีการกระจายการผลิตและการบริโภคจากองค์กรขนาดใหญ่สู่บุคคลและชุมชน ลักษณะสำคัญของเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นตัวกลางในการเชื่อมต่อ การแบ่งปันทรัพยากรที่มีอยู่แทนการสร้างใหม่ การกระจายอำนาจในการผลิตและการให้บริการ การสร้างความไว้วางใจผ่านระบบการให้คะแนนและรีวิว และการมีรายได้เสริมสำหรับผู้ให้บริการ (Schor, 2014) แพลตฟอร์มดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการลดต้นทุนการเชื่อมต่อระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ การเติบโตของเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันส่งผลกระทบต่อโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมในหลายมิติ (Zervas et al., 2017) ศึกษาผลกระทบของ Airbnb ต่ออุตสาหกรรมโรงแรมพบว่า การเกิดขึ้นของแพลตฟอร์มแบ่งปันที่พักส่งผลให้รายได้และอัตราการเข้าพักของโรงแรมลดลง แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างตลาด

ผลกระทบเชิงบวกของเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันรวมถึงการสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพและการมีรายได้เสริม การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การลดต้นทุนสำหรับผู้บริโภค และการส่งเสริมนวัตกรรม (Hall & Krueger, 2018) ศึกษาผลกระทบของ Uber ต่อตลาดแรงงานพบว่าแพลตฟอร์มนี้สร้างโอกาสการทำงานที่ยืดหยุ่นสำหรับคนกลุ่มต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันยังก่อให้เกิดความท้าทายหลายประการ รวมถึงปัญหาการคุ้มครองแรงงาน การจัดเก็บภาษี การกำกับดูแล และผลกระทบต่อธุรกิจดั้งเดิม (De Stefano, 2016) ชี้ให้เห็นปัญหาสถานะของผู้ให้บริการในแพลตฟอร์มที่มักไม่ได้รับการคุ้มครองเหมือนลูกจ้างปกติ

สำหรับผู้ประกอบการเอสเอ็มอี เศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันสร้างทั้งโอกาสและความท้าทาย โอกาสรวมถึงการเข้าถึงตลาดใหม่ การลดต้นทุนในการเริ่มต้นธุรกิจ และการใช้ประโยชน์จากแพลตฟอร์มดิจิทัลในการขยายธุรกิจ ความท้าทายรวมถึงการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น การต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีใหม่ และการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้าในยุคดิจิทัล

สภาพปัญหานโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการเอสเอ็มอีในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน

การเกิดขึ้นของเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันได้สร้างความท้าทายใหม่สำหรับนโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการเอสเอ็มอี ปัญหาที่สำคัญประการแรกคือการขาดความชัดเจนในกฎระเบียบและจำแนกประเภทของธุรกิจในยุคใหม่ ธุรกิจที่ดำเนินการผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลมักมีลักษณะที่แตกต่างจากธุรกิจดั้งเดิม ทำให้การจัดประเภทและการให้การสนับสนุนตามเกณฑ์เดิมอาจไม่เหมาะสม

ปัญหาด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีและทักษะดิจิทัลเป็นอีกความท้าทายสำคัญ ผู้ประกอบการเอสเอ็มอีหลายราย ขาดความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสร้างและจัดการเว็บไซต์ การตลาดออนไลน์ และการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ Organisation for Economic Co-operation and Development (2021) รายงานว่า ช่องว่างทางดิจิทัลระหว่างธุรกิจขนาดใหญ่และเอสเอ็มอียังคงมีอยู่อย่างมีนัยสำคัญ

การแข่งขันที่เพิ่มขึ้นจากผู้ให้บริการในแพลตฟอร์มแบ่งปันส่งผลกระทบต่อเอสเอ็มอีดั้งเดิม โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมบริการเช่น การขนส่ง ที่พัก และการจัดส่งอาหาร เอสเอ็มอีเหล่านี้ ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมเนื่องจากผู้ให้บริการในแพลตฟอร์มมักมีต้นทุนที่ต่ำกว่าและกฎระเบียบที่น้อยกว่า

ปัญหาด้านการจัดเก็บภาษีและการกำกับดูแลก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน ธุรกิจแพลตฟอร์มแบ่งปันบางประเภทอาจหลีกเลี่ยงการจดทะเบียนธุรกิจ การจ่ายภาษี หรือการปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัย ทำให้มีข้อได้เปรียบในการแข่งขันเหนือเอสเอ็มอีที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างครบถ้วน

การขาดแคลนข้อมูลและการวิเคราะห์เป็นปัญหาสำคัญในการออกแบบนโยบายที่เหมาะสม ธุรกิจแพลตฟอร์มแบ่งปันมักไม่ได้รายงานข้อมูลทางเศรษฐกิจในรูปแบบเดียวกับธุรกิจดั้งเดิม ทำให้การติดตามและประเมินผลกระทบของนโยบายเป็นไปได้ยาก

นโยบายส่งเสริมเอสเอ็มอีแบบดั้งเดิมมักเน้นการสนับสนุนธุรกิจที่มีโครงสร้างและรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจน แต่ธุรกิจในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันมักมีลักษณะที่ยืดหยุ่น เป็นเครือข่าย และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เครื่องมือสนับสนุนแบบเดิมอาจไม่ตอบสนองความต้องการได้อย่างเหมาะสม

ปัญหาการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ยังคงเป็นความท้าทายสำคัญ เนื่องจากเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันมีลักษณะข้ามอุตสาหกรรมและข้ามขอบเขตการทำงาน ของหน่วยงานราชการต่าง ๆ การขาดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพอาจส่งผลให้เกิด การทับซ้อนหรือช่องว่างในการให้การสนับสนุน

การประเมินนโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการ SMEs ในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน

การประเมินนโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการ SMEs ในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาทั้งในด้านกรอบแนวคิด วิธีการ และเครื่องมือประเมิน เพื่อให้สามารถจับความเปลี่ยนแปลงและความซับซ้อนของธุรกิจในยุคใหม่ได้อย่างเหมาะสม

1. กรอบการประเมินแบบบูรณาการ การประเมินที่มีประสิทธิภาพควรใช้กรอบการประเมินแบบบูรณาการที่ครอบคลุมหลายมิติ ได้แก่ มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในบริบทของเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันที่เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างคุณค่าร่วมกัน การประเมินควรพิจารณาทั้งผลกระทบโดยตรง และผลกระทบทางอ้อมของนโยบาย มิติเศรษฐกิจควรครอบคลุมตัวชี้วัดทั้งแบบดั้งเดิมและแบบใหม่ ตัวชี้วัดแบบดั้งเดิมรวมถึงจำนวนธุรกิจที่ได้รับการสนับสนุน การเพิ่มขึ้นของรายได้ การสร้างงาน และการเพิ่มผลผลิตภาพ ตัวชี้วัดใหม่ที่สำคัญรวมถึงระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การเข้าร่วมในแพลตฟอร์มออนไลน์ การสร้างเครือข่ายธุรกิจและความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

2. วิธีการประเมินแบบผสมผสาน การใช้วิธีการประเมินแบบผสมผสาน (Mixed Methods Evaluation) มีความสำคัญในการประเมินนโยบายเอสเอ็มอีในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน การวิเคราะห์เชิงปริมาณช่วยให้สามารถวัดและเปรียบเทียบผลลัพธ์ได้อย่างเป็นระบบ ในขณะที่การวิเคราะห์เชิงคุณภาพช่วยให้เข้าใจกลไกและกระบวนการที่ทำให้เกิดผลลัพธ์นั้น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแนวทางที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้น การใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) จากแพลตฟอร์มดิจิทัล การวิเคราะห์เครือข่ายสังคม และการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการวิเคราะห์แนวโน้มสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่มีค่าสำหรับการประเมิน

3. การประเมินแบบมีส่วนร่วม การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีบทบาทในการประเมินมีความสำคัญเพิ่มขึ้นในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน เนื่องจากผู้ประกอบการเอสเอ็มอีมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างคุณค่าและมีความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการและความท้าทายที่แท้จริง การประเมินแบบมีส่วนร่วมช่วยเสริมสร้างความเป็นเจ้าของและความยั่งยืนของการปรับปรุงนโยบาย

4. ตัวชี้วัดความสำเร็จใหม่ การประเมินนโยบายในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน ต้องพัฒนาตัวชี้วัดใหม่ที่สะท้อนลักษณะเฉพาะของธุรกิจในยุคใหม่ ตัวชี้วัดเหล่านี้รวมถึงระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินธุรกิจ ความสามารถในการสร้างและรักษาเครือข่ายความร่วมมือ ระดับความยั่งยืนของการใช้ทรัพยากร ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม และความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง การวัดผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมก็มีความสำคัญเพิ่มขึ้น เนื่องจากเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันมีศักยภาพในการสร้างประโยชน์ในด้านเหล่านี้ ตัวชี้วัดอาจรวมถึงการลดการใช้ทรัพยากร การลดของเสีย การสร้างโอกาสสำหรับกลุ่มด้อยโอกาส และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

5. การติดตามและประเมินแบบต่อเนื่อง ความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันต้องการการติดตามและประเมินที่มีความต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน การใช้ระบบติดตามแบบเรียลไทม์และการประเมินแบบปรับเปลี่ยนได้ (Adaptive Evaluation) จะช่วยให้สามารถปรับปรุงนโยบายได้อย่างทันท่วงที

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาและวิเคราะห์การประเมินนโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการเอสเอ็มอีในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน ประกอบด้วยองค์ความรู้ 4 มิติหลัก ดังนี้

1. ความรู้เชิงทฤษฎี (Theoretical Knowledge) มิติแรกของกรอบแนวคิดนี้เน้นการบูรณาการทฤษฎีการประเมินนโยบายแบบดั้งเดิม กับทฤษฎีร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล ระบบเครือข่าย และระบบนิเวศผู้ประกอบการ การพัฒนาความรู้เชิงทฤษฎีนี้มุ่งเน้นการสร้างแบบจำลองเชิงสาเหตุที่สามารถอธิบายกลไกที่ซับซ้อนของการดำเนินนโยบายในบริบทของเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน ซึ่งมีลักษณะพลวัตและมีความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรหลายระดับ

2. ความรู้เชิงวิธีการ (Methodological Knowledge) มิติที่สองครอบคลุมการพัฒนาวิธีการประเมินแบบผสมผสาน ที่บูรณาการการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการเก็บรวบรวม จัดการ และวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการประเมินแบบมีส่วนร่วม และการประเมินแบบปรับเปลี่ยนได้ ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการรับมือกับความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

3. ความรู้เชิงปฏิบัติ (Practical Knowledge) มิติที่สามเน้นการพัฒนาและประยุกต์ใช้ตัวชี้วัดใหม่ที่สะท้อนลักษณะเฉพาะของธุรกิจในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน ตัวชี้วัดเหล่านี้ควรมีความครอบคลุมในสามมิติหลัก ได้แก่ มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติ

สิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสร้างและจัดการเครือข่าย และความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

4. ความรู้เชิงนโยบาย (Policy Knowledge) มิติสุดท้ายมุ่งเน้นการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบและการดำเนินนโยบายส่งเสริม SMEs ที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้ในบริบทของเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปัน การออกแบบนโยบายในมิตินี้ต้องคำนึงถึงความหลากหลายของรูปแบบธุรกิจใหม่ ความจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัล และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม

การเชื่อมโยงและการบูรณาการขององค์ความรู้ กลไกการไหลของความรู้ที่แสดงในภาพผ่านลูกศรสื่อสารถึงลักษณะการเชื่อมโยงแบบพลวัตระหว่างองค์ความรู้ทั้งสี่มิติ การบูรณาการนี้นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ในการประเมินนโยบาย และการพัฒนาระบบการประเมินที่สามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องและปรับปรุงได้ตามสถานการณ์ ความสำคัญเชิงทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ กรอบแนวคิดนี้มีนัยสำคัญต่อการพัฒนาการประเมินนโยบายในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะในบริบทของเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันที่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความซับซ้อนสูง และเชื่อมโยงข้ามขอบเขต การประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดนี้สามารถช่วยให้นักวิชาการและผู้กำหนดนโยบายพัฒนาแนวทางการประเมินที่มีประสิทธิภาพและความเหมาะสมกับบริบทร่วมสมัย

ความรู้เชิงทฤษฎี การประเมินนโยบายในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันต้องการการบูรณาการทฤษฎีการประเมินแบบดั้งเดิมกับทฤษฎีใหม่ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล เครือข่าย และระบบนิเวศ การประเมินเชิงทฤษฎีที่เน้นการสร้างแบบจำลองเชิงสาเหตุมีความสำคัญในการอธิบายกลไกที่ซับซ้อนของนโยบายในบริบทใหม่

ความรู้เชิงวิธีการ การใช้วิธีการประเมินแบบผสมผสานที่รวมการวิเคราะห์เชิงปริมาณและคุณภาพ พร้อมด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพสำหรับการประเมินในยุคใหม่ การประเมินแบบมีส่วนร่วมและการประเมินแบบปรับเปลี่ยนได้เป็นวิธีการที่สำคัญในการรับมือกับความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว

ความรู้เชิงปฏิบัติ การพัฒนาตัวชี้วัดใหม่ที่สะท้อนลักษณะเฉพาะของธุรกิจในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันเป็นสิ่งจำเป็น ตัวชี้วัดเหล่านี้ควรครอบคลุมทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเน้นความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การสร้างเครือข่าย และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

ความรู้เชิงนโยบาย นโยบายส่งเสริมเอสเอ็มอีในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้ การออกแบบนโยบายควรคำนึงถึงความหลากหลาย

ของรูปแบบธุรกิจใหม่ ความต้องการในการพัฒนาทักษะดิจิทัล และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อนวัตกรรม

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป

การประเมินนโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการเอสเอ็มอีในยุคเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อนและท้าทายมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจ รูปแบบธุรกิจ และเทคโนโลยี การศึกษานี้ได้วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางการประเมินที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับความท้าทายและโอกาสในการประเมินนโยบายในบริบทใหม่

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการประเมินที่มีประสิทธิภาพต้องใช้กรอบการประเมินแบบบูรณาการที่ครอบคลุมหลายมิติ ใช้วิธีการประเมินแบบผสมผสาน พัฒนาตัวชี้วัดใหม่ที่สะท้อนลักษณะเฉพาะของธุรกิจในยุคใหม่ และมีการติดตามประเมินอย่างต่อเนื่อง การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการประเมินเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความยั่งยืนและประสิทธิภาพของการประเมิน

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติรวมถึงการพัฒนากรอบข้อมูลที่ครอบคลุมและทันสมัย การสร้างกลไกการประสานงานระหว่างหน่วยงาน การพัฒนาบุคลากรด้านการประเมินให้มีความเชี่ยวชาญในเทคโนโลยีใหม่ และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

การศึกษานี้มีข้อจำกัดในด้านการขาดข้อมูลเชิงประจักษ์จากการประเมินนโยบายเอสเอ็มอีในบริบทเศรษฐกิจแห่งการแบ่งปันในประเทศไทย งานวิจัยในอนาคตควรเน้น

การศึกษาเชิงประจักษ์เพื่อทดสอบและพัฒนากรอบการประเมินที่เสนอ รวมถึงการศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการประเมินในประเทศต่าง ๆ เพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- Beck, T. et al. (2005). SMEs, Growth, and Poverty: Cross-Country Evidence. *Journal of Economic Growth*, 10(3), 199-229.
- Chen, H. T. (2015). *Practical Program Evaluation: Theory-Driven Evaluation and The Integrated Evaluation Perspective* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- De Stefano, V. (2016). The rise of the “just-in-time workforce”: On-demand work, crowdwork and labour protection in the “gig-economy”. *Comparative Labor Law & Policy Journal*, 37(3), 471-504.
- Fetterman, D. M. (2001). *Foundations of Empowerment Evaluation*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Hall, J. V. & Krueger, A. B. (2018). An Analysis of The Labor Market for Uber's Driver-Partners in The United States. *ILR Review*, 71(3), 705-732.
- Lundström, A. & Stevenson, L. A. (2005). *Entrepreneurship Policy: Theory and Practice*. New York, NY: Springer.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *SME and Entrepreneurship Policy in Indonesia 2018*. Paris: OECD Publishing.
- _____. (2021). *The Digital Transformation of SMEs*. Paris: OECD Publishing.
- Rossi, P. H. et al. (2004). *Evaluation: A Systematic Approach* (7th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Schor, J. (2014). Debating The Sharing Economy. *Journal of Self-Governance and Management Economics*, 4(3), 7-22.
- Scriven, M. (1991). *Evaluation Thesaurus* (4th ed.). Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Smallbone, D. & Welter, F. (2001). The Distinctiveness of Entrepreneurship in Transition Economies. *Small Business Economics*, 16(4), 249-262.

- Storey, D. J. (2000). Six Steps to Heaven: Evaluating The Impact of Public Policies to Support Small Businesses in Developed Economies. In D. L. Sexton & H. Landström (Eds.), *The Blackwell handbook of entrepreneurship*. (pp. 176-194). Oxford, UK: Blackwell Publishers.
- Sundararajan, A. (2016). *The Sharing Economy: The End of Employment and The Rise of Crowd-Based Capitalism*. Cambridge: MIT Press.
- Zervas, G. et al. (2017). The Rise of The Sharing Economy: Estimating the Impact of Airbnb on The Hotel Industry. *Journal of Marketing Research*, 54(5), 687-705.